

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 44/2013-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. januára 2013 prerokoval námietku predpojatosti proti sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky Petrovi Brňákovi a Milanovi Ľalíkovi vznesenú doc. JUDr. J. Č., PhD., .P., zastúpeného advokátom JUDr. P. K., B., v konaní o jeho sťažnosti z 3. januára 2013 vedenom pod sp. zn. Rvp 11/2013, ktorou namieta rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky z 28. decembra 2012, ktorým ho odmietol vymenovať do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky Peter Brňák a Milan Ľalík sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 11/2013.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. januára 2013 doručená sťažnosť doc. JUDr. J. Č., PhD. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 21 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, práva na vstup do verejných služieb

svojej krajiny za rovnakých podmienok podľa čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky (ďalej aj „prezident“) z 28. decembra 2012 o odmietnutí vymenovania sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

2. Uvedená sťažnosť bola na ústavnom súde zaevidovaná pod sp. zn. Rvp 11/2013 a vec bola podľa rozvrhu práce ústavného súdu pridelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Brňákovi, členovi I. senátu ústavného súdu.

3. Ústavnému súdu bolo 9. januára 2013 telefaxom podané a následne 14. januára 2013 osobne doručené a doplnené podanie sťažovateľa označené ako „*NÁMIETKA PREDPOJATOSTI podľa § 28 zákona č. 38/1993 Z. z. v platnom znení*“, ktorým sa sťažovateľ domáhal toho, aby ústavný súd vylúčil sudcov ústavného súdu Petra Brňáka a Milana Ľalíka „*z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod. sp. zn. Rvp 11/2013*“.

4. Sudca spravodajca z uvedených dôvodov 16. januára 2013 v zmysle § 27 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedníčke ústavného súdu predmetnú námietku predpojatosti a predložil jej spis sp. zn. Rvp 11/2013 spolu so svojim vyjadrením k týmto námietkam.

5. Po zaujatí písomného stanoviska sudcom ústavného súdu Milanom Ľalíkom k predmetným námietkam (22. januára 2013) predsedníčka ústavného súdu 23. januára 2013 predložila podanie sťažovateľa o námietkach predpojatosti spolu so súvisiacim spisom na rozhodnutie o predpojatosti II. senátu ústavného súdu ako senátu príslušnému podľa rozvrhu práce ústavného súdu na obdobie od 29. februára 2012 do 28. februára 2013 (čl. IV bod 1) o tejto veci konať a rozhodnúť.

6. Sťažovateľ svoju námietku predpojatosti najprv odôvodnil poukazom na všeobecné kritériá posudzovania (ne)predpojatosti sudcov ústavného súdu, poukázal na judikatúru ústavného súdu a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) týkajúcu sa otázky nestrannosti sudcu, pričom poukázal na dve stránky hodnotenia nestrannosti sudcu, a to na subjektívne hľadisko a na objektívne hľadisko a s ním spojenú teóriu zdania nestrannosti. Následne s takto vymedzeným hodnotením nestrannosti uviedol svoje dôvody na vylúčenie namietaných sudcov ústavného súdu.

7. Vo vzťahu k sudcovi ústavného súdu Petrovi Brňákovi sťažovateľ uviedol tieto dôvody na jeho vylúčenie:

«V prípade sudcu JUDr. Petra Brňáka existujú podľa nášho názoru dôvodné pochybnosti o jeho nepredpojatosti z dôvodu jeho pomeru k druhému účastníkovi konania.

Je všeobecne známou skutočnosťou, že sudcu JUDr. Petra Brňáka a prezidenta ako druhého účastníka konania spája spoločná politická minulosť z rokov 1994 až 2002, pričom v rokoch 1994 až 1998 zastávali ako nominanti politickej strany H. vysoké politické funkcie - prezident ako predseda Národnej rady Slovenskej republiky a sudca JUDr. Peter Brňák ako predseda Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky.

Táto spoločná minulosť sudcu JUDr. Petra Brňáka a prezidenta vo vrcholovej politike môže podľa nášho názoru sama osebe zakladať dôvodné pochybnosti o nepredpojatosti sudcu JUDr. Petra Brňáka. Je pravdou, že každý človek má svoje politické presvedčenie, ktoré mu nikto nemôže vziať, a preto náhodná totožnosť politických názorov sudcu s politickými názormi niektorého účastníka konania bežne nie je problematická (najmä nie v prípadoch, ktoré nemajú žiaden politický kontext). Vo väčšine prípadov je politické presvedčenie internou súkromnou záležitosťou každej osoby, a nie je preto ani verejne známe. Problém však nastáva v prípade, ak je odôvodnená obava, že toto politické presvedčenie môže stáť v ceste nestrannému rozhodovaniu a spravodlivému súdnemu konaniu. Takáto dôvodná obava existuje, ak:

(a) totožnosť politických názorov sudcu a účastníka konania je verejne známa a oficiálne potvrdená minulým pôsobením oboch pre tú istú politickú stranu a oficiálnou reprezentáciou týchto politických názorov vo vysokých politických funkciách; a zároveň

(b) predmetom konania, v ktorom má sudca rozhodovať, je posúdenie politického postupu účastníka - aktívneho a vysokopostaveného politika, ktorého politické presvedčenie je zhodné s politickým presvedčením konajúceho sudcu (čo je v oboch prípadoch verejne známe a potvrdené oficiálnym minulým pôsobením oboch v tej istej politickej strane), pričom výsledok konania je spôsobilý mať aj politicko - reputačný dopad na tohto účastníka.

Keďže obe tieto podmienky sa nám vo vzťahu medzi sudcom JUDr. Petrom Brňákom a prezidentom ako účastníkom konania javia ako splnené, zakladá to podľa nášho názoru dôvodnú pochybnosť o tom, či sudca JUDr. Peter Brňák bude v tejto veci rozhodovať nestranne a nepredpojatá a či sa to tak bude aj javiť.

Okrem toho je verejne známou skutočnosťou, že sudca JUDr. Peter Brňák (vtedy ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a predseda jej Ústavnoprávneho výboru) a prezident (vtedy ako predseda Národnej rady Slovenskej republiky) sa dňa 4. decembra 1996 spoločne podieľali na rozhodnutí Národnej rady Slovenskej republiky, ktorým došlo k pozbaveniu poslanca jeho poslaneckého mandátu, a ktorého rozpor s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) následne potvrdil aj Ústavný súd(...). Keď Ústavný súd rozhodol, že týmto rozhodnutím bolo právo daného poslanca porušené, sudca JUDr. Peter Brňák a prezident toto rozhodnutie svojimi vyjadreniami verejne spochybnili(...).

Prezident vtedy na adresu daného rozhodnutia Ústavného súdu uviedol, že ústavní sudcovia „si sami určujú svoje právomoci, nerešpektujú práva orgánov“ a že ich rozhodnutia sú niekedy „ťažko pochopiteľné“. Sudca JUDr. Peter Brňák vtedy na adresu daného rozhodnutia Ústavného súdu uviedol, že „v prípade sporného uznesenia parlamentu svedomie a presvedčenie a nie príkazy [Ústavného súdu, pozn.] sú podstatné, to znamená, že táto dikcia ústavne umožňuje poslancom v odôvodnených prípadoch zohľadniť aj napríklad morálny a etický rozmer príslušného aktu“(...).

Prípád sťažovateľa je svojou podstatou veľmi podobný prípadu daného poslanca, ktorého prezident a sudca JUDr. Peter Brňák spolu s vtedajšou parlamentnou väčšinou v roku 1996 protiústavne vylúčili z výkonu jeho poslaneckého mandátu. Obdobne ako v prípade uvedeného poslanca, aj v prípade sťažnosti sťažovateľa ide o posúdenie, či ho prezident ústavne konformným spôsobom vylúčil z práva vykonávať verejnú funkciu, do ktorej bol riadne a zákonne navrhnutý zvolením v tajnej voľbe.

Sťažovateľ má na základe týchto skutočností dôvodnú obavu, že tak, ako sudca JUDr. Peter Brňák v roku 1996 podporoval prezidenta pri (Ústavným súdom potvrdenom) porušení základného práva poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a protiústavnom odopretí tomuto poslancovi jeho práva vykonávať mandát, ku ktorému bol zvolený, môže mať (vzhľadom na názorovú blízkosť medzi ním a prezidentom a spoločné politické presvedčenie) snahu svojím rozhodovaním o sťažnosti sťažovateľa podporiť prezidenta aj v jeho snahe odoprieť sťažovateľovi jeho právo na výkon funkcie generálneho prokurátora, do ktorej bol riadne a zákonne navrhnutý zvolením v tajnej voľbe.

Preto podľa názoru sťažovateľa existuje značné riziko, že sudca JUDr. Peter Brňák nebude o jeho sťažnosti rozhodovať nezáujato a nestranne, súc pri tom ovplyvnený svojou vzájomnou názorovou blízkosťou a spoločným postupom v obdobnom prípade v minulosti, ktorý vyplýval z ich spoločného politického pôsobenia.

Z vyššie uvedených skutočností podľa nášho názoru vyplýva, že vo vzťahu k sudcovi JUDr. Petrovi Brňákovi existujú významné okolnosti zakladajúce objektívne pochybnosti o jeho nepredpojatosti. V dôsledku týchto skutočností je dôvodná obava, že jeho rozhodovanie o sťažnosti sťažovateľa nebude nestranné, a že sa takým ani nebude javiť. Preto by sudca JUDr. Peter Brňák mal byť z rozhodovania o sťažnosti vylúčený.»

8. Sudca ústavného súdu Peter Brňák k vznesenej námietke predpojatosti uviedol: «(...) Jadrom vznesených námietok je (i) moja spoločná politická minulosť s prezidentom (v H. a v zastavaných parlamentných funkciách), (ii) totožnosť politických názorov oboch menovaných („predmetom konania ... je posúdenie politického postupu účastníka (prezidenta, pozn.)..., pričom výsledok konania je spôsobilý mať aj politicko-reputačný dopad na tohto účastníka.“) a (iii) spoločné podieľanie sa na rozhodnutí Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) v kauze G. a spoločné spochybnenie následného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v tejto veci. V tejto súvislosti je v námietkach odcitované moje verejné vyjadrenie - „v prípade sporného uznesenia parlamentu svedomie a presvedčenie a nie príkazy [Ústavného súdu, pozn.] sú podstatné, to znamená, že táto dikcia ústavne umožňuje poslancom v odôvodnených prípadoch zohľadniť aj napr. morálny a etický rozmer príslušného aktu“.

Sťažovateľ tvrdí, že uvedené skutočnosti(...) zakladajú „objektívne pochybnosti“ o mojej nezaujatosti v posudzovanej veci. Neprináleží mi, aby som sa vyjadril k objektívnej nestrannosti a k jej jednotlivých atribútom (napr. teórii zdania), čo prináleží posúdiť námietkovému senátu.

Môj subjektívny názor k namietaným skutočnostiam(...) a k samotnej veci vedenej pod sp. zn. Rvp 11/2013 je ten, že sa necítim byť zaujatý - pre pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom. K jednotlivým výhradám sťažovateľa v krátkosti uvádzam:

(i) - je pravdou, že som spolu s prezidentom v minulosti pôsobil v národnej rade (istý čas aj v uvádzanej funkcii), že sme boli členmi H., zúčastňovali sme sa na spoločných politických i spoločenských akciách, odvtedy si spolu tykáme a že sme v globále dobre vychádzali.

(ii) - v niektorých politických názoroch sme našli jednotu, v mnohých nie [napr. podľa môjho vnímania bol (je?) prezident ľavicovo orientovaný so silnejším sociálnym akcentom, ja som uznával a uznávam skôr konzervatívne hodnoty...]. Napokon nerozumiem tvrdeniu sťažovateľa(...), že predmetom ústavného prieskumu vo veci sp. zn. Rvp 11/2013 „je posúdenie politického postupu účastníka“; preto sa nemôžem vyjadriť ani k explikáciám z toho vyplývajúcim.

(iii) - vo vtedajšom postavení politika (člena zákonodarného zboru) nevidím ani dnes nič negatívne na obsahu mne prisudzovaného výroku. Koniec koncov rozhodovanie ústavného súdu bolo, je a aj bude kritizované a kritizovateľné, čo je správne. K samotnému mnou v minulosti kritizovanému rozhodnutiu ústavného súdu (nálezu sp. zn. I. ÚS 8/97 z 23. júla 1997) chcem uviesť iba toľko, že bol to predovšetkým ústavný súd, ktorý vo svojom výroku nevyhovel tej časti sťažnosti sťažovateľa, v ktorej žiadal zrušiť sporné uznesenie národnej rady s tým, že jeho (rozumej ústavného súdu, pozn.) rozhodnutie platí iba do budúcnosti. Takže výhrady (vtedy i dnes), že som/sme v národnej rade odmietli - na základe nálezu ústavného súdu - zrušiť napádané uznesenie národnej rady boli a aj sú mimo reality.»

9. Vo vzťahu k sudcovi ústavného súdu Milanovi Ľalíkovi sťažovateľ vo svojom podaní z 9. januára 2013 uviedol tieto dôvody na jeho vylúčenie:

«V prípade sudcu JUDr. Milana Lálíka existujú podľa nášho názoru dôvodné pochybnosti o jeho nepredpojatosti z dôvodu jeho pomeru k prejednávanej veci.

Sudca JUDr. Milan Lálík dňa 5. októbra 2011 vydal (spoločne s predsedníčkou Ústavného súdu) spoločné odlišné stanovisko v konaní PL. ÚS 95/2011, ktorého predmetom bolo posúdenie súladu ustanovení zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „ZoRP“). Sudca JUDr. Milan Lálík nesúhlasil s rozhodnutím väčšiny pléna Ústavného súdu a vyslovil svoj názor, že príslušné ustanovenia ZoRP, na základe ktorých bol sťažovateľ v tajnej voľbe dňa 17. júna 2011 zvolený za kandidáta na vymenovanie do funkcie generálneho prokurátora, sú v rozpore s Ústavou.

Tento svoj názor vyslovil sudca JUDr. Milan Lálík napriek tomu, že Ústava o požiadavke na určitú formu voľby kandidáta na vymenovanie do funkcie generálneho prokurátora nehovorí vôbec nič a ponecháva túto otázku výlučne na zákonnú úpravu. Argumentoval pri tom protiústavným účelom novely rokovacieho poriadku a tým, že „účel novely“ je „v rozpore s neviazanosťou poslanca akýmkoľvek pokynmi“. Na záver citovaného odlišného stanoviska uviedol, že „tým, že ústavný súd nevyslovil protiústavnosť napadnutého ustanovenia, premárnil šancu na kultiváciu verejného priestoru, ako aj šancu na to, aby prispel k vytvoreniu ústavnoprávnej demokratickej tradície tajných volieb generálneho prokurátora Slovenskej republiky započatej po roku 1993“.

Uvedená argumentácia je podľa nášho názoru viac politická ako právna. Bolo by úplne v poriadku, ak by odznela v parlamentnej rozprave v rámci legislatívneho procesu, nakoľko posudzovať účel právnej úpravy patrí do výlučnej právomoci zákonodarcu v procese tvorby zákonov, ktorá v sebe zahŕňa aj významný politický aspekt. Všeobecne možno uviesť, že rozhodovacia činnosť Ústavného súdu a každého jednotlivého sudcu by žiaden politický aspekt obsahovať nemala a mala by sa v záujme udržiavania právnej istoty riadiť výlučne právom. Tým samozrejme nespochybňujeme právo každého sudcu na jeho vlastný subjektívny politický názor, avšak na rozdiel od iných osôb sudca by sa pri svojom rozhodovaní mal byť schopný od tohto názoru odosobniť a brať ohľad výlučne na platné právo. Právomocou Ústavného súdu je posudzovať súlad obsahu zákona sústavou, a nie nahrádzať svojou činnosťou zákonodarnú činnosť. Uvedený princíp podľa nášho názoru vyplýva aj z Ústavy a ZoUS, ktoré neumožňujú Ústavnému súdu vykonávať tzv. „preventívnu“ kontrolu ústavnosti (ktorá je súčasťou legislatívneho procesu ešte pred

prijatím zákona), ale iba následnú kontrolu ústavnosti. Následná kontrola ústavnosti sa vzťahuje na obsah dotknutého posudzovaného právneho predpisu a posúdenie súladu tohto obsahu s obsahom Ústavy.

O všeobecne záväznom rozhodnutí pléna Ústavného súdu sa sudca JUDr. Milan Ľalík vyjadril ako o „premárnení šance na kultiváciu verejného priestoru“. Týmto podľa nášho názoru prezentoval svoje postoje spôsobom, ktorý môže byť vnímaný ako prekračujúci hranice sudcovskej zdržanlivosti („judicial self-restraint“). Princíp sudcovskej zdržanlivosti pritom Ústavný súd sám voči sebe bežne uplatňuje. Z uvedeného vyjadrenia nie je pritom jasné, čo mal sudca JUDr. Milan Ľalík na mysli pod „kultiváciou verejného priestoru“, keďže tento pojem nemá právny obsah.

Citované odlišné stanovisko sudcu JUDr. Milana Ľalíka je založené na rovnakých dôvodoch, na akých (z prevažnej časti) založil prezident svoje rozhodnutie o odmietnutí vymenovania sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora zo dňa 28. decembra 2012 (zverejnené 2. januára 2013), ktoré sťažovateľ svojou sťažnosťou napadol. Tieto dôvody sú v priamom a objektívnom rozpore s rozhodnutím pléna Ústavného súdu vo veci PL. ÚS 95/2011 z 5. októbra 2011 a (rovnako ako ekvivalentné dôvody uvedené prezidentom) sa nevzťahujú na osobu sťažovateľa ale na proces voľby. Sťažovateľ má dôvodnú obavu, že svoj názor prezentovaný v citovanom odlišnom stanovisku by sudca JUDr. Milan Ľalík mohol presadzovať v prospech prezidenta aj v konaní o sťažnosti sťažovateľa proti jeho rozhodnutiu.

Obavy a pochybnosti sťažovateľa ohľadom nestrannosti a nepredpojatosti sudcu JUDr. Milana Ľalíka rozhodovať v jeho veci z vyššie uvedených dôvodov nestranne a nezaujato potvrdzujú aj vyjadrenia samotného sudcu JUDr. Milana Ľalíka uvedené v jeho odlišnom stanovisku vo veci I. ÚS 102/2012 zo dňa 29. februára 2012, keď sám uviedol, že:

(a) „sa nestotožňujem so záverom, že vyjadrenie odlišného názoru sudcu v inej veci, ale majúce súvislosť s prejednávanou vecou, samo osebe nie je dôvodom na vylúčenie sudcu z dôvodu jeho predpojatosti (bod 1 uvedeného odlišného stanoviska);

(b) „rozhodovanie sudcu (teda aj formou disentu) v inej veci môže byť, a spravidla aj je za istých okolností i podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu samostatným dôvodom predpojatosti (porov. Indra v. Slovensko z 1. februára 2005 ap.), ak toto rozhodovanie mohlo vyvolať u sťažovateľa odôvodnené obavy, že disentujúci sudca

svojím názorom dal najavo, že nebude pristupovať k jeho prípadu s požadovanou nepredpojatosťou, alebo ak okolnosti (myšlienky, názory ap.) ním vyjadrené v disente objektívne odôvodňujú sťažovateľove obavy, že sudcovi chýba v jeho veci potrebná neustrannosť (bod 2 uvedeného odlišného stanoviska); a

(c) „vo vzťahu k otázke objektívnej neustrannosti disentujúceho sudcu dokonca aj zdanie (ne)spravodlivosti u sťažovateľa mohlo byť (v zmysle bolo) dôležité (porov. Olujič v. Chorvátsko z 5. februára 2009), preto z objektívneho hľadiska mal byť aj J. L. vylúčený z konania a rozhodovania v danej veci (bod 4 uvedeného odlišného stanoviska).

V tomto svojom odlišnom stanovisku teda sám sudca JUDr. Milan Lalík potvrdil, že aj vyjadrenie odlišného názoru sudcu v inej súvisiacej veci samo osebe môže byť dôvodom na jeho vylúčenie pre predpojatosť. Používajúc jeho vlastné slová, jeho rozhodnutie formou odlišného stanoviska vo veci PL. ÚS 95/2011 zo dňa 5. októbra 2011 vyvoláva u sťažovateľa dôvodné obavy, že sudca JUDr. Milan Lalík svojimi názormi prezentovanými v tomto odlišnom stanovisku dal najavo, že:

(a) nebude pristupovať k rozhodovaniu o sťažnosti sťažovateľa s požadovanou nepredpojatosťou;

(b) vzbudzuje u sťažovateľa obavy, že mu vo vzťahu k sťažovateľovej veci chýba potrebná neustrannosť.

Svojím vyjadrením, že prijatím rozhodnutia vo veci PL. ÚS 95/2011 zo dňa 5. októbra 2011 Ústavný súd „premárnil šancu na kultiváciu verejného priestoru, ako aj šancu na to, aby prispel k vytvoreniu ústavnoprávnej demokratickej tradície tajných volieb generálneho prokurátora Slovenskej republiky započatej po roku 1993“, sudca JUDr. Milan Lalík podľa nášho názoru (opäť používajúc jeho vlastné slová) tým príliš excesívne vyjadril svoj názor na ústavnosť procesu voľby sťažovateľa za kandidáta na vymenovanie do funkcie generálneho prokurátora, pričom ústavnosť tohto procesu rovnako spochybňuje aj prezident (podľa nášho názoru v rozpore so znením rozhodnutí Ústavného súdu vo veciach PL. ÚS 95/2011 a IV. ÚS 433/2012).

Z vyššie uvedených skutočností podľa nášho názoru vyplýva, že aj vo vzťahu k sudcovi JUDr. Milanovi Lalíkovi existujú významné okolnosti zakladajúce objektívne pochybnosti o jeho nepredpojatosti, ktoré sú navyše podporené a preukázané aj jeho vlastnými vyjadreniami ohľadom kritérií pre posudzovanie nepredpojatosti sudcov

Ústavného súdu vyslovenými v jeho odlišnom stanovisku vo veci I. ÚS 102/2012 zo dňa 29. februára 2012. Ak podľa týchto kritérií hodnotí sudca JUDr. Milan Lalič aj svoju vlastnú (ne)predpojatosť, potom by sa mal javiť predpojatý aj subjektívne. V dôsledku týchto skutočností je dôvodná obava, že jeho rozhodovanie o sťažnosti sťažovateľa nebude neustranné, a že sa takým ani nebude javiť. Preto by aj sudca JUDr. Milan Lalič mal byť z rozhodovania o sťažnosti vylúčený.»

9.1 Sťažovateľ vo svojom podaní, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 14. januára 2013, vo vzťahu k sudcovi ústavného súdu Milanovi Laličovi doplnil svoje námietky predpojatosti z 9. januára 2013 takto:

«(...) Dňa 2. a 3. januára 2013 uverejnil JUDr. T. L., PhD., ... sudcu JUDr. Milana Laliča, na webovom portáli JINÉ PRÁVO (<http://jinepravo.blogspot.cz/2013/01/kosicky-bumerang-k-rozhodnutiu.html>) v odbornej diskusii k článku na tému rozhodnutia prezidenta zo dňa 28. decembra 2012 (zverejnenému dňa 2. januára 2013) o odmietnutí vymenovania sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora Slovenskej republiky nasledovné tvrdenia, ktorými vyjadril svoj názor na toto rozhodnutie(...):

(a) „Podľa môjho názoru rozhodnutie prezidenta napĺňa mantinely uznesenia ústavného súdu...“;

(b) „... rozhodnutie prezidenta nie je svojvoľné...“;

(c) Nechápal by som tento prípad ako zvyšovanie politickej kultúry. Je vecou prezidenta ako bude posudzovať jednotlivé prípady kandidátov na sudcov, GP, resp. iných verejných funkcionárov, na ktorých menovaní sa podieľa. Klamstvo a verejné usvedčenie z neho môže byť raz brané ako prekážka a inokedy nie“;

(d) „Trestné činy páchané samotnými poslancami počas tých niekoľkých mesiacov sa nemôžu bagatelizovať (por. k tomu IV. ÚS 433/2012 a tam uvedené svedecké výpovede poslancov).“

(e) „Keď si prečítate výpovede poslancov z predmetného uznesenia (ináč nepochopiteľné odmietnutie sťažnosti ústavným súdom) [ide zrejme o uznesenie Ústavného súdu pod sp. zn. IV. ÚS 433/2012, pozn.] dokopy s vyjadreniami politikov v tom období, tak prídete k záveru, že každá jedna voľba bola sprevádzaná megakorupciou. A čím iným ako páchaním trestných činov sa dá nazvať toto konanie zástupcov suveréna ?!“

Okrem toho, že tieto vyjadrenia obsahujú závažné a najmä ničím nepodložené hodnotiace úsudky o trestnej činnosti a tvrdenie spochybňujúce autoritu rozhodnutia Ústavného súdu (ktoré považujeme za úplne nevhodné v rámci odbornej debaty), vyjadrujú aj názor blízkej osoby sudcu JUDr. Milana Ľalíka na rozhodnutie prezidenta, ktorého súlad s ústavou je predmetom konania o sťažnosti, a na doterajšie rozhodnutia Ústavného súdu vo vzťahu k procesu voľby kandidáta na generálneho prokurátora. ... sudcu JUDr. Milana Ľalíka okrem toho nepravdivo obviňuje sťažovateľa z „klamstva“, z ktorého bol vraj „verejne usvedčený“.

Podľa názoru sťažovateľa je veľmi pravdepodobné a veľmi ťažko vyvrátiteľné, že sudca JUDr. Milan Ľalík môže mať veľký vplyv na právne názory a odbornú profiláciu svojho ..., ktorý sa akademicky a pedagogicky prezentuje ako odborník na ústavné právo. Len ťažko si možno predstaviť, že sudca JUDr. Milan Ľalík so svojim ... nekomunikuje na odborné témy a nezdiala s ním svoje právne názory, nakoľko takáto komunikácia medzi otcom a ... by bola úplne normálna a nebolo by na nej vo všeobecnosti nič zlé.

Je preto podľa názoru sťažovateľa veľmi pravdepodobné a veľmi ťažko vyvrátiteľné, že identické právne názory môže zastávať aj sudca JUDr. Milan Ľalík. Na rozdiel od svojho ... však sudca JUDr. Milan Ľalík má z titulu svojej funkcie v rukách moc vyplývajúcu z Ústavy, ktorou môže vyššie uvedené názory svojho ... povýšiť na úroveň záväzného právneho aktu - rozhodnutia Ústavného súdu.

Tým, že tieto názory boli verejne prezentované, akékoľvek zdanie nestrannosti a nepredpojatosti sudcu JUDr. Milana Ľalíka je podľa nášho názoru zásadným a nenapraviteľným spôsobom spochybnené.

Vyššie uvedená skutočnosť spolu s verejne prejavенými názormi sudcu JUDr. Milana Ľalíka v jeho odlišných stanoviskách, ktoré sťažovateľ citoval už v námietke, je podľa nášho názoru dôvodom na vylúčenie sudcu JUDr. Milana Ľalíka z rozhodovania o sťažnosti.»

10. Sudca ústavného súdu Milan Ľalík k uvedeným námietkam predpojatosti uviedol, že „po oboznámení sa s obsahom námietok sťažovateľa, ktoré mi boli doručené sudcom spravodajcom P. Brňákom, môžem konštatovať, že sťažovateľa síce osobne poznám vyše desať rokov, ale aj napriek tomu sa subjektívne necítim byť v jeho veci predpojatý. Hľadisko objektívneho posúdenia námietok sťažovateľa však ponechávam na príslušný senát

Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý bude o nich rozhodovať podľa ustanovenia § 28 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.“.

II.

11. Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde je sudca vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho predpojatosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania.

12. Ústavný súd v danej súvislosti zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania (porov. Barak, A. Judge in a Democracy. Princeton University Press 2008, s. 101 a nasl.), resp. nevzniká navonok legitímny dojem, že by takýto záujem mohol mať. Alegóriou nestrannosti je Justícia s prekrytými očami (napr. vo frontóne rizalitu budovy ústavného súdu). Rozhodovanie sudcom, ktorý nie je nestranný, nie je len popretím rovnosti účastníkov konania, ale ide svojím spôsobom aj o rozhodovanie vo vlastnej veci (nemo iudex in causa sua; porov. bod 5 uznesenia Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 11. júna 2010, čj. Nao 46/2010-78; dostupné na internete: www.nssoud.cz) a vôbec o popretie zmyslu súdnictva a práva.

13. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilégium sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému. Ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti konštatoval, že v rámci právneho poriadku i rámci právnej teórie sa rozlišovali inštitúty sudcu nespôsobilého, resp. nevhodného pre rozhodovanie vecí a sudcu podozrivého (pozri bližšie II. ÚS 36/2012 a pramene, na ktoré

odkazuje). Nespôsobilosť sudcu vznikala priamo zo zákona, a to pre zákonom vymedzené dôvody, pričom podozrivosť sudcu bola konštituovaná až rozhodnutím, ktorým bol sudca vylúčený z rozhodovania istej veci, a táto bola konštatovaná na základe pocitu zaujatosti sudcu zo strany účastníkov konania alebo sudcu samotného, a to na základe dôvodov istej intenzity – vážnych dôvodov. V praxi sa však oba inštitúty prelínajú a dopĺňajú a prepája sa civilnoprávny rozmer s ústavnoprávnym rozmerom.

14. Už vo svojej predošlej judikatúre ústavný súd konštatoval, že z pohľadu ľudskoprávneho, z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul EŠLP dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (Piersack v. Belgium, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. októbra 1982; Pohoska v. Poland, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok z 10. januára 2012). Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomennými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (Olujić v. Croatia, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok z 5. februára 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský v. The Czech Republic, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok z 9. februára 2012, bod 87). Nestrannosť je vo vnímaní EŠLP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti. „Justice must not only be done, it must also be seen to be done.“ Podľa EŠLP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia súdy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere

samotných účastníkov konania (Daktaras v. Lithuania, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. októbra 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti aspirovať, je cez ňu „v stávke“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

15. Pozícia namietajúceho má v objektívnom teste dôležitý význam, avšak rozhodujúce je, či je jeho obava aj objektívne akceptovateľná. Ústavný súd z hľadiska teoretického upozorňuje, že test objektívnosti a zákonné dôvody nespôsobilosti sudcu sa môžu prekrývať, ale nejde o totožné inštitúty.

II.1

Posúdenie námietky predpojatosti proti sudcovi ústavného súdu Petrovi Brňákovi

16. Podstatou námietok proti sudcovi Petrovi Brňákovi je jeho dlhoročný vzťah k prezidentovi republiky, ktorý sudca Peter Brňák vo svojom vyjadrení korektne nijako neskrýva. Ústavný súd musí zvážiť, či tento vzťah takým spôsobom presahuje rámec bežnej kolegiálnosti, že by to znamenalo nevyhovenie testu objektívnej stránky nestrannosti.

17. Z hľadiska judikatúry EŠLP, ktorá test objektívnej stránky nestrannosti vyvinula, je potrebné uviesť, že je veľmi ťažké nájsť paralelu s prerokúvaným prípadom, pretože v prípadoch spadajúcich pod čl. 6 dohovoru spravidla nedochádza ku vzťahu sudcu a vysokého ústavného činiteľa.

18. Ústavný súd je teleso zložené z relatívne nízkeho počtu sudcov, ktorí majú za sebou významnú kariéru vo verejnom živote, a to i v takpovediac rýdzo politických funkciách (napríklad člen zákonodarného zboru). Pri rozhodovaní o námietkach je teda nutné dbať aj na funkčnosť súdu, a preto každé vylúčenie zvlášť pri teste objektivity je nevyhnutné dôkladne zvážiť.

19. Samotná spoločná politická minulosť (v každom zmysle slova) dvoch osôb, z ktorých jedna je sudcom a druhá účastníkom konania, o ktorom má tento sudca rozhodovať, nie je preto ani podľa ústavného súdu sama osebe dôvodom predpojatosti. Okolnosť, že dve osoby sa v určitom čase a priestore nájdu na zhodnej alebo úplne opačnej

strane politického súperenia, dokonca priamo v jednej strane, totiž bez ďalšieho neznamená, že medzi týmito osobami musí vzniknúť akýkoľvek vzťah kladný či záporný. Test objektívnej stránky nestrannosti máva základ v konkrétnych okolnostiach. Je pritom skutočnosťou verejne známou, že sudca Peter Brňák má dlhoročný vzťah s prezidentom republiky, pričom prezident je v konaní vedenom pod sp. zn. Rvp 11/2013 označený ako porušovateľ základného práva. Prezident však koná vo veci ustanovenia sťažovateľa do funkcie generálneho prokurátora ako monokratický orgán, obsadený jednou osobou – jedným nositeľom úradu prezidenta, jednou konkrétnou fyzickou osobou. V prerokúvanej veci tak v skutočnosti nejde len o vzťah sudcu Petra Brňáka k prezidentovi ako orgánu, ale ide aj o vzťah k fyzickej osobe, ktorá je – tu a teraz – nositeľkou tejto funkcie, tohto úradu.

20. Sťažnosť v predmetnej veci smerujúca proti prezidentovi Slovenskej republiky je jedným z najzávažnejších prípadov, ktoré ústavný súd prerokúval, týka sa totiž štrukturálnych otázok ústavného systému Slovenskej republiky. Nech už ústavný súd poskytne na sťažnosť sťažovateľa akúkoľvek odpoveď, táto odpoveď by mala požívať čo najvyššiu mieru dôvery, čo najvyššiu mieru autority. Dôvera verejnosti je tu nanajvýš relevantnou hodnotou.

21. Na to, čo je v stávke, keď sa hodnotí objektívna stránka nezáujatosti sudcu, už ústavný súd odpovedal v tomto rozhodnutí aj s poukazom na judikatúru ESLP. Ústavný súd na tomto mieste ešte zdôrazňuje, že to, o koho dôveru ide pri hodnotení objektívnej stránky nestrannosti, nie sú len účastníci konania, ale aj verejnosť, spoločnosť ako taká. „What is at stake is the confidence which the courts in a democratic society must inspire in the public(...)“ („V hre je dôvera, na ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti ašpirovať pred verejnosťou.“) (Padovani v. Italy, sťažnosť č. 13396/87, rozsudok z 26. februára 1993, bod 55). Dôvera v súdnu moc sa transformuje aj do dôvery, autority a rešpektu k jednotlivému rozhodnutiu.

22. Podľa názoru ústavného súdu verejnosť nie je statická a nepremenná masa ľudí, nejde o súhrn akéhosi priemerného človeka bez ohľadu na dobu a spoločenský kontext. Súdnicstvo, a teda aj ústavný súd sa uchádza o dôveru nás, našej spoločnosti tu a teraz. Súd

posudzuje objektívnu stránku preto, aby udržal dôveru sťažovateľa tu a teraz, dôveru verejnosti tu a teraz.

23. V súčasnosti prerokúvaná námietka predpojatosti namieta spoločnú politickú minulosť sudcu a nositeľa funkcie (úradu) prezidenta, ktorý mal svojím postupom porušiť práva sťažovateľa, s akcentom na spoločné pôsobenie vo vysokých politických funkciách sudcu a účastníka konania, dokonca v rámci jednej zložky moci (prezident ako predseda národnej rady, sudca Peter Brňák ako predseda jedného z jej výborov). Sťažovateľ poukazuje aj na konkrétne situácie zhody vyjadrení a stanovísk účastníka konania a sudcu v minulosti k takým situáciám, ktorých politická i právna kontroverznosť bola v dobovom kontexte zjavná.

24. Ústavný súd pri posudzovaní obdobnej námietky sťažovateľa, ktorá smerovala v nie nepodobnej veci proti sudcovi ústavného súdu Ľubomírovi Dobříkovi, po konštatácii štandardných východísk rozhodovacej činnosti ústavného súdu v rámci nezaujatosti uviedol: „Aplikujúc uvedené právne názory na posudzovanú vec ústavný súd konštatoval, že sťažovateľom uplatnené námietky predpojatosti obsahujú aj také skutočnosti, ktoré pri skúmaní nestrannosti oboch namietaných sudcov z objektívneho hľadiska nemožno považovať v konkrétnych okolnostiach konania vedeného pod sp. zn. III. ÚS 427/2012 za neopodstatnené (objektívne nepodložené). Tieto skutočnosti by však same osebe zrejme nepostačovali na presvedčivý záver o ich vylúčení z rozhodovania predmetnej veci, a to aj vzhľadom na obsah vyjadrení sudcu Ľubomíra Dobříka a sudcu Jána Auxta k argumentácii sťažovateľa. Za daných okolností boli pre rozhodnutie ústavného súdu podstatné tie časti vyjadrení oboch namietaných sudcov, z ktorých zjavne vyplýva, že sa necítia byť pri rozhodovaní predmetnej veci nestranní zo subjektívneho hľadiska.“ (IV. ÚS 627/2012).

V spomenutom prípade bol vo vzťahu k sudcovi Ľubomírovi Dobříkovi namietaný nedostatok objektívnej stránky nezaujatosti z dôvodov „*spoločnej politickej minulosti*“ sudcu a účastníka konania. Sudca a účastník konania mali v rovnakom čase pôsobiť vo vysokých politických funkciách – predseda Národnej rady Slovenskej republiky – účastník konania, štátny tajomník ministerstva spravodlivosti – sudca.

25. Ústavný súd preto musí odpovedať na otázku, či odôvodnenie námietky sťažovateľa v kontexte vyjadrenia sudcu Petra Brňáka odôvodňuje presvedčivý záver o jeho vylúčení z rozhodovania v predmetnej veci. Ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 627/2012 podrobne neskúmal otázku, či skutočnosti, ktoré vtedy sťažovateľ uviedol, postačujú na záver o vylúčení (pozri podmieňovací spôsob a použitie slova „zrejme“ v texte: *„tieto skutočnosti by samy o sebe zrejme nepostačovali(...) a to aj vzhľadom na obsah vyjadrení sudcu“*), keďže sudca Ľubomír Dobřík uviedol, že sa necíti byť v rozhodovaní vo veci nestranný, keďže konštatovania sťažovateľa z námietky predpojatosti vníma ako útok proti svojej osobe. Ústavný súd však v teraz prerokovávanom prípade musí dané skutočnosti posúdiť podrobnejšie.

26. S ohľadom na skutočnosť (čo i len ako zdanie) bližšej spolupráce v porovnaní so situáciou v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 627/2012 ústavný súd konštatuje, že námietka sťažovateľa aj v tomto prípade prima facie (prima facie nie v zmysle povrchnosti) obsahuje aj také skutočnosti, ktoré pri skúmaní nestrannosti sudcu Petra Brňáka z objektívneho hľadiska nemožno považovať v konkrétnych okolnostiach konania vedeného pod sp. zn. Rvp 11/2013 za nepodložené. Takou skutočnosťou, ako už ústavný súd uviedol, nie je sama zhodná politická minulosť, ba dokonca ani zhodné členstvo v zákonodarnom zbore. Ústavný súd však v prerokúvanej veci považuje za rozhodujúce to, že obaja aktéri – prezident i sudca ústavného súdu Peter Brňák – boli v danej situácii ustanovení za tú istú politickú stranu do nie nevýznamných funkcií v rámci zákonodarného zboru. V dôsledku toho možno dôvodne predpokladať, že miera ich politických (či už vnútrostraníckych alebo vnútroparlamentných) kontaktov v danom období bola podstatne vyššia než u tzv. „radových“ poslancov a že táto okolnosť môže pri objektívnom vnímaní všetkých okolností prípadu zakladať pre vonkajšieho pozorovateľa odôvodnené pochybnosti o tom, že sudca Peter Brňák bude schopný posudzovať konanie prezidenta, ktoré je predmetom sťažnosti sťažovateľa, s nevyhnutnou nestrannosťou.

27. Rovnako ústavný súd konštatuje, že ak existuje v spoločnosti vyššia citlivosť k (domnelému nevhodnému) prepojeniu personálneho substrátu súdnej moci a personálneho substrátu iných zložiek moci, ústavný súd musí posudzovať námietku takéhoto prepojenia špecificky citlivo. Ak by aj v iných prípadoch mohol byť ústavný súd menej prísny

k obdobnému vzťahu sudca – prezident, tak v predmetnej veci si dôvera v nestranné rozhodovanie vyžaduje striktnejší prístup, aj keď ústavný súd dodáva, že nemá dôvod spochybňovať profesionalitu sudcu Petra Brňáka.

28. Ústavný súd preto na základe už uvedeného uzatvára, že sťažovateľom uvádzané skutočnosti v kontexte toho, aká špecifická je závažnosť predmetu rozhodovania ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 11/2013, s ohľadom na senzitivitu spoločnosti k (záujmovému, personálnemu a inému) (zdanlivému) prepojeniu súdnej moci s inými mocami, z objektívneho hľadiska vzbudzujú oprávnené pochybnosti o nestrannosti sudcu Petra Brňáka. V tomto kontexte je ústavný súd presvedčený, že vnímanie nestrannosti v predmetnej veci si vyžaduje vylúčenie sudcu Petra Brňáka.

II.2

Posúdenie námietky predpojatosti proti sudcovi ústavného súdu Milanovi Ľalíkovi

29. Ústavný súd uvádza, že klasickým typom prípadov nestrannosti je pochybnosť o sudcovi, ktorý mal možnosť poznať prerokúvanú vec z inej mocenskej pozície alebo v inom štádiu konania. Námietky proti sudcovi Milanovi Ľalíkovi možno vnímať tým spôsobom, že patria do kategórie prípadov, kde si sudca v inom konaní mohol vytvoriť názor na vec.

30. Sťažovateľ vo vzťahu k sudcovi ústavného súdu Milanovi Ľalíkovi namietal jeho pomer k prerokúvanej veci, a to prostredníctvom toho, že sudca Milan Ľalík už k nej vyjadril svoj názor v odlišnom stanovisku k rozhodnutiu sp. zn. PL. ÚS 95/2011, a zároveň prostredníctvom toho, že sudca Milan Ľalík vyjadril názor, že vyjadrenie odlišného stanoviska k veci, ktorá súvisí s prerokúvanou vecou, je aj bez ďalšieho samo osebe dôvodom na vylúčenie sudcu pre jeho predpojatosť.

31. Ústavný súd konštatuje, že sudca Milan Ľalík sa v odlišnom stanovisku k rozhodnutiu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 102/2012 na rozdiel od väčšiny skutočne nestotožnil so záverom, že vyjadrenie odlišného názoru sudcu v inej veci, ale majúce súvislosť s prerokúvanou vecou, samo osebe nie je dôvodom na vylúčenie sudcu z dôvodu jeho predpojatosti. Taktiež následne konštatoval, že sudca ústavného súdu Ján Luby mal byť

podľa neho vylúčený z rozhodovania veci, keďže v odlišnom stanovisku k prijatiu návrhu na ďalšie konanie vo veci PL. ÚS 95/2011 podľa sudcu Milana Ľalíka „*príliš excesívne vyjadril svoj názor(...), ktorý mohol byť sťažovateľom videný ako dôležitý fakt, potvrdzujúci jeho obavy, že konajúci sudca sa v jeho veci už rozhodol o legitímnosti a legálnosti voľby kandidáta na generálneho prokurátora u inej osoby, a to napriek vydaniu uznesenia ústavného súdu o pozastavení účinnosti niektorých napadnutých ustanovení, týkajúcich sa uvedených volieb, a teda že bude konať proti záujmom sťažovateľa, uchádzajúcim sa tiež o funkciu generálneho prokurátora*“.

32. Vychádzajúc z koncepcie rozhodnutia I. senátu ústavného súdu č. k. I. ÚS 102/2012-27, *in concreto* z jeho ťažiskového názoru, že pri posudzovaní námietky predpojatosti nemôže ísť „o popretie práva sudcu na vyjadrenie svojho odlišného názoru“, rovnako aj II. senát ústavného súdu zastáva názor, že uplatnenie práva sudcom ústavného súdu na odlišné stanovisko samo osebe nemôže byť dôvodom na vylúčenie disentujúceho sudcu v konaní, ktoré má súvislosť s konaním, v ktorom vyjadril svoj odlišný názor. Tlak na akúsi autocenzúru pri vyjadrovaní odlišných stanovísk by bol silnou ranou nezávislému a nestrannému rozhodovaniu a odbornému diskurzu.

Preto ústavný súd konštatuje, že samotný fakt, že sudca Milan Ľalík podal odlišné stanovisko vo veci súvisiacej s prerokúvanou vecou, konkrétne vo veci sp. zn. PL. ÚS 95/2011, v ktorej ústavný súd posudzoval súlad zmeny pravidla tajnej voľby (aj generálneho prokurátora) na pravidlo voľby verejnej s ústavou, *nie je* dôvodom na jeho vylúčenie.

33. Ústavný súd však musí v predmetnej veci posúdiť, či (s ohľadom na okolnosti prípadu) kumulácia toho, že (i) sudca vyjadrí právny názor, že podanie odlišného stanoviska vo veci, ktorá má súvislosť s prerokúvanou vecou, je „samo osebe“ dôvodom na vylúčenie, *a zároveň* (ii) tento sudca podá odlišné stanovisko vo veci, ktorá má súvislosť s prerokúvanou vecou, vzbudzuje legitímnu obavu z nedostatku jeho nestrannosti v konkrétnej prerokúvanej veci.

Konkrétne musí ústavný súd posúdiť, či (s ohľadom na okolnosti prípadu) kumulácia toho, že (i) sudca Milan Ľalík vyjadril v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 102/2012 právny názor, že podanie odlišného stanoviska vo veci, ktorá má súvislosť s prerokúvanou vecou, je „samo osebe“ dôvodom na vylúčenie, a zároveň (ii) sudca Milan Ľalík podal odlišné stanovisko vo veci sp. zn. PL. ÚS 95/2011, ktorá má súvislosť s prerokúvanou vecou, teda s konaním, ktoré je vedené pod sp. zn. Rvp 11/2013, vzbudzuje legitímnu obavu z nedostatku jeho nestrannosti v konaní vedenom pod sp. zn. Rvp 11/2013.

Ústavný súd konštatuje, že takáto situácia [kumulácia (i) a zároveň (ii)] nepochybne vzbudzuje smerom k dotknutému sudcovi, a to nie všeobecne, ale len v konkrétnej, t. j. predmetnej veci, absenciu objektívnej stránky nestrannosti, keďže vzbudzuje odôvodnené obavy ohľadom nedostatku nestrannosti. Inými slovami, kumulácia neprehliadnuteľnej prísnosti sudcu Milana Ľalíka práve v danej veci na možné následky uplatnenia inštitútu odlišného stanoviska (vyjadrená v konaní sp. zn. I. ÚS 102/2012) a toho, že sám relevantne inštitút odlišného stanoviska použil, vyústila do autoreferencie. Táto skutočnosť spolu s výnimočnými nárokmi na dôveru v rozhodovanie a nestrannosť v tejto veci znamená, že ústavný súd považuje aj sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka za nositeľa pochybností z hľadiska objektívnej stránky nestrannosti, teda z hľadiska teórie zdania.

34. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, v ktorej sťažovateľ absenciu nestrannosti sudcu Milana Ľalíka odvodzuje aj od výrokov jeho..., ústavný súd uvádza, že v tejto časti považuje námietku sťažovateľa za nedôvodnú. Vyjadrenie názoru JUDr. T. Ľ., PhD., spadá jednak pod ochranu slobody prejavu a jednak pod ochranu slobody vedeckého bádania. Nemožno pritom taktiež odhliadnuť od toho, že bez ďalšieho nemožno stotožňovať názory sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka s názormi jeho príbuzných a vice versa. JUDr. T. Ľ., PhD., je autonómnou bytosťou, ktorá vykonáva výskum v oblasti ústavného práva, a preto v danej oblasti aj autonómne publikuje svoje názory, čo je chránené už vyššie vymedzenými ústavnými právami. Vyjadrenie názoru JUDr. T. Ľ., PhD., nemôže bez ďalšieho založiť objektívnu pochybnosť o tom, či je jeho ..., sudca ústavného súdu vo veci, v ktorej vyjadril svoj názor JUDr. T. Ľ., PhD., nezaujatý.

35. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2013